

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, lagen om Räddningsinstitutet samt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, lagen om Räddningsinstitutet samt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (RP 164/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande expert Tapio Puurunen, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Maarit Nikander, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Tiina Ehrnrooth, inrikesministeriet
- räddningsöverinspektör Veli-Pekka Hautamäki, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Pekka Tiainen, inrikesministeriet
- utrikesråd Mikko Kinnunen, utrikesministeriet
- ambassadråd Pekka Marttila, utrikesministeriet
- regeringssekreterare Taina Neira, justitieministeriet
- avdelningsstabsofficer Sami Roikonen, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Miska Lautiainen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Risto Lerssi, finansministeriet
- dataombudsman Reijo Aarnio, dataombudsmannens byrå
- överinspektör Kirsi Hack, Polisstyrelsen
- chef för juridiska ärenden Pekka Syrjänen, Statskontoret
- direktör Kirsi Henriksson, Krishanteringscentret, företräder även Räddningsinstitutet
- expert Mika Kärkkäinen, Finlands näringsliv rf
- verksamhetsledare Anne Palm, Laajan turvallisuuden verkosto WISE
- ombudsman Mikko Äikäs, Löntagarorganisationen Pardia rf
- juridisk rådgivare Jani Leino, Finlands Röda Kors.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finska Polisens Internationella Förening för Krishantering rf
- Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland SPEK

Betänkande FvUB 20/2018 rd

- Finlands Fredsbevararförbund rf
- Senior Strategic Advisor Antti Häikiö.

Inget yttrande av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering, lagen om Räddningsinstitutet och lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering föreslås bli uppdaterad så att bestämmelserna tydligare beskriver civilkrishanteringens karaktär och differentieringen mellan internationell räddningsverksamhet och civil krishantering. Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering och lagen om Räddningsinstitutet föreslås bli ändrade så att Krishanteringscentret, som för närvarande är en enhet inom Räddningsinstitutet, administrativt överförs till inrikesministeriet. Inrikesministeriet föreslås bli Krishanteringscentrets förvaltningsämbetsverk, som ordnar centrets förvaltnings- och stödtjänster. I de två nämnda lagarna föreslås dessutom ändringar som beaktar den administrativa differentieringen mellan funktionerna i den civila krishantering och funktionerna i räddningsverksamheten. Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering ska fortfarande tillämpas på anställningsförhållandet för personal som deltar i internationell räddningsverksamhet och på personalens ställning i biståndsverksamheten.

Det föreslås justeringar i bestämmelserna om rättigheter och skyldigheter för personer i anställningsförhållande enligt lagen om civilpersonals deltagande i krishantering. I lagen införs särskilda bestämmelser om rätten för en person som arbetar i sekretariatsuppgifter att få bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning samt om flyttning av en person i anställningsförhållande från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till uppgifter i hemlandet, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta.

I bestämmelserna om expertregistret föreslås ändringar så att de motsvarar behoven för den nuvarande verksamheten samt bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning.

I propositionen utvidgas tillämpningsområdet för lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag så att den också gäller sådana övningar för internationell räddningsverksamhet som avses i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår ändringar i lagstiftningen om civil krishantering och särskilt i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004), som trädde i kraft 2005. Sedan den gällande lagen trädde i kraft har betingelserna för internationella civila krishantering förändrats avsevärt. Också det finländska deltagandet i civila krishanteringsuppdrag har blivit mer mångsidigt.

Den civila krishanteringen utgör en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Civil krishantering kan vara stöd-, observations-, rådgivnings- och utbildningsuppdrag eller exempelvis verkställande uppdrag inom polissektorn. Den civila krishanteringen främjar också gränsöverskridande förebyggande av och kontroll över säkerhetshot. Utrikesministeriet behandlar ärenden som gäller civilpersoners deltagande i krishantering, medan inrikesministeriet behandlar ärenden som gäller den nationella beredskapen.

Syftet med propositionen är att förbättra Finlands förutsättningar att delta i internationell civil krishantering och att göra de lagstiftningsändringar som behövs till följd av att civilkrishanteringens karaktär har förändrats och av att den internationella räddningsverksamheten och den civila krishanteringen har differentierats. Ändringarna syftar också till ökad klarhet i Krishanteringscentrets administrativa ställning och i den rättsliga ställningen för dem som sänds ut på utlandsuppdrag och för deras arbetsgivare.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med de anmärkningar och ändringsförslag som framgår nedan.

Civil krishantering och internationell räddningsverksamhet

Genom civil krishantering stöds utvecklingen av staters viktiga samhällsfunktioner och stärks deras verksamhetsförutsättningar. Den civila krishanteringen omfattar insatser för att förebygga konflikter och upprätthålla fred och stabilitet. Den inbegriper också mer långvariga interimistiska åtgärder vars syfte är att stärka den offentliga förvaltningen, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och demokratin.

Enligt Finlands nationella strategi för civil krishantering från 2014 har civil krishantering som mål att återupprätta samhällets verksamhetsbetingelser genom att skicka utomstående icke-militär sakkunnighjälp till krisområden. Utskottet konstaterar att dessa mål framträder tydligare än förr genom de föreslagna ändringarna.

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering tillämpas också på sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011). Internationell räddningsverksamhet och civila krishanteringsoperationer avviker enligt propositionsmotiven betydligt från varandra till sin karaktär. Den internationella räddningsverksamheten sätts i regel in nästan omedelbart och pågår typiskt sett i allt från två veckor till några månader. Civila krishanteringsinsatser inleds ofta först några månader efter det att ett behov upptäckts, och uppdraget kan pågå i flera år.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

Genom internationell räddningsverksamhet strävar man efter att trygga människoliv omedelbart efter en katastrof eller olycka. Med civil krishantering strävar man däremot efter att i länder som återhämtar sig från kriser bland annat bygga upp ett fungerande polis- och rättssystem samt en förvaltning som respekterar mänskliga rättigheter. Lagens tillämpningsområde justeras i förhållande till internationell räddningsverksamhet, och lagen i dess helhet ska i fortsättningen inte tillämpas på den senare. Samtidigt åtskiljs den civila krishantering och den internationella räddningsverksamheten administrativt från varandra.

Krishanteringscentrets administrativa ställning

Det föreslås att Krishanteringscentrets självständiga ställning och verksamhetsförutsättningar stärks genom att centret förs över från Räddningsinstitutets bokföringsenhet till inrikesministeriet. Utskottet konstaterar att det gjorts ett flertal utredningar om Krishanteringscentrets ställning och uppgifter. Det nu aktuella förslaget grundar sig på de förslag som lades fram av en utredningsgrupp som tillsattes 2017 samt på tidigare utredningar. I utredningarna konstateras det att kopplingen mellan Krishanteringscentret och Räddningsinstitutet inte har gett tillräckligt med samverkans effekter, eftersom deras kärnverksamheter skiljer sig från varandra. Utskottet ser det som behövligt att förtydliga Krishanteringscentrets administrativa ställning.

Det föreskrivs inte i lag var Krishanteringscentret ska vara placerat. Inrikesministeriet beslutade i juli 2018 att flytta Krishanteringscentret från Kuopio till Helsingfors. Beslutet träder i kraft samtidigt som de föreslagna ändringarna av lagstiftningen om civil krishantering. När beslutet trätt i kraft börjar en övergångsperiod på två år, under vilken tiden flytten förbereds och genomförs.

Överföringen av Krishanteringscentret till inrikesministeriet berör direkt 18–20 personer. På överföring av personal mellan statliga ämbetsverk tillämpas 5 a–5 c § i statstjänstemannalagen. Huvudregeln är att tjänster och de tjänstemän som utnämns till tjänsterna överförs till samma ämbetsverk som arbetsuppgifterna överförs till. Utskottet understryker vikten av att följa god personalpolitik vid överföringar av personal. Utskottet noterar att boendekostnaderna och andra kostnader kan öka avsevärt för den personal som flyttar från Kuopio till huvudstadsregionen.

Rekryteringen, utbildningen och utsändningen av experter inom internationell räddningsverksamhet ska flyttas från Krishanteringscentret till en annan enhet vid Räddningsinstitutet. Det stärker Räddningsinstitutets roll som läroanstalt inom räddningssektorn. Avsikten är att i samband med den pågående översynen av räddningsväsendet besluta om de operativa arrangemangen för utsändningen av experter och formationer inom internationell räddningsverksamhet.

Förvaltningsutskottet har på senare tid behandlat flera propositioner som berört översynen av räddningsväsendet. I anknytning till landskapsreformen har utskottet likaså för behandling fått en proposition om en lag om ordnande av räddningsväsendet (RP 16/2017 rd) och en proposition om ändring av räddningslagen (RP 240/2018 rd). Enligt utskottets uppfattning kommer det att år 2019 startas ett projekt för en genomgripande revidering av räddningslagen. I samband med ändringen av Krishanteringscentrets administrativa ställning måste enligt utskottet också Räddningsinstitutet säkerställas möjlighet att svara för det operativa genomförandet av internationell räddningsverksamhet.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

Ersättningar till experter inom civil krishantering

De civila krishanteringsuppgifterna kan delas upp i fältuppgifter och sekretariatsuppgifter. De finländska experterna arbetar under problematiska och farliga förhållanden exempelvis i operationerna i Afrika och Ukraina. Varje år deltar 100—120 finländare i civila krishanteringsuppdrag. Finländare arbetar också i betydande omfattning, för närvarande 17 personer, i sekretariatsuppgifter inom EU och internationella organisationer.

Det är enligt utskottet befogat att förnya ersättningssystemet så att särskilt experter med familj får större möjligheter att söka till civila krishanteringsuppdrag. Ersättning på grund av gällande förhållanden i fråga om sekretariatsuppgifter bestäms för närvarande inte enligt placeringsortens kostnadsnivå, till skillnad mot vad fallet är för fältuppgifter. Avsikten är att i framtiden fastställa ersättningen på grund av gällande förhållanden i fråga om sekretariatsuppgifter så att den bättre motsvarar de verkliga levnads- och bostadskostnaderna i den stad där sekretariatet är placerat. Dessutom ska bostadsersättningen, som kompletterar ersättningen på grund av gällande förhållanden, betalas på grundval av de faktiska kostnaderna. Efter ändringen innehåller lagen också bestämmelser om ersättning av bostads-, utbildnings- och dagvårdskostnader för dem som har sekretariatsuppgifter. De föreslagna bestämmelserna om ersättning motsvarar i stort sett bestämmelserna i lagen ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006).

Enligt uppgift ingår det i sekretariatsuppgifter inom EU och internationella organisationer att planera och styra civila krishanteringsuppdrag och att utveckla verksamheten. Det är därför viktigt att Finland genom de utsända experterna får möjlighet att påverka verksamheten i större utsträckning än genom enskilda fältuppgifter. Utskottet understryker att den civila krishanteringen också i övrigt bör anvisas de resurser som den nationella strategin kräver.

Skyldigheten att bevilja tjänstledighet eller befrielse från arbetet samt tjänsteförhållandets eller arbetsavtalsförhållandets fortbestånd

Skyldigheten att bevilja tjänstledighet eller befrielse från arbetet till följd av ett civilt krishanteringsuppdrag utvidgas till att gälla kommuner och samkommuner. Det behövs i synnerhet för att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för den internationella räddningsverksamheten. Dessutom har man rätt att få tjänstledighet eller befrielse från arbetet inte bara för ett anställningsförhållande inom krishantering, utan också för den grundutbildning och introduktionsutbildning före anställningsförhållandet som Krishanteringscentret och Räddningsinstitutet ordnar, samt för sådan utbildning och sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktats som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver. Normalt ska den som utsetts till ett uppdrag delta i denna utbildning för att han eller hon ska kunna sändas utomlands till ett uppdrag inom civil krishantering eller internationell räddningsverksamhet.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) utvidgas så att den på samma sätt som vid militär krishantering också gäller personer som deltar i övningar i enlighet med lagstiftningen om civil krishantering. De övningar som avses i lagen är övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som är nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den bered-

Betänkande FvUB 20/2018 rd

skap som Finlands internationella avtalsförpliktelser kräver. Utskottet menar att lagstiftningen bör harmoniseras också i detta avseende.

Det är angeläget att också bestämmelserna om anställningsförhållandets fortbestånd är så tydliga som möjligt. Enligt uppgift har strävan varit att till denna del harmonisera bestämmelserna med lagen om militär krishantering (211/2006). Utifrån inkommen utredning föreslår utskottet dock på det sätt som närmare anges i detaljmotiven nedan justeringar av 7 § 2 mom. i lagförslag 1, där det föreskrivs om fortbestånd för arbetsavtals- eller tjänsteförhållande.

Expertregister

Utskottet konstaterar att EU:s nya dataskyddsförordning (EU) 2016/679 började tillämpas den 25 maj 2018. Riksdagen godkände som komplement till dataskyddsförordningen den 13 november 2018 en ny dataskyddslag utifrån förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 13/2018 rd — RP 9/2018 rd).

Bestämmelserna om expertregister i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering ändras så att de motsvarar dagens behov och bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Utskottet anser att de föreslagna bestämmelserna i huvudsak är ändamålsenliga, men föreslår, på de grunder som anförs i detaljmotiven, vissa justeringar i lagens bestämmelser om expertregister.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering

7 §. Tjänstledighet, befrielse från arbetet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet. Staten, kommunen eller samkommunen ska enligt det föreslagna 1 mom. bevilja oavlönad tjänstledighet eller befrielse från arbetet från ett i lagen avsett anställningsförhållande och för vissa utbildningar och övningar i anknytning till civil krishantering och internationell räddningsverksamhet.

Enligt 2 mom. får ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som den som utnämns till ett anställningsförhållande enligt lagen i fråga innehar inte avslutas på grund av anställningsförhållandet eller sägas upp medan anställningsförhållandet varar. Detta gäller också sådan utbildning och sådana övningar som avses i 1 mom. Enligt förarbetena till lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (RP 206/2004 rd) ger bestämmelsen i 2 mom. motsvarande skydd i arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för dem som är anställda inom den offentliga sektorn utanför staten och inom den privata sektorn som för dem som är anställda hos staten och kommunerna. Enligt motiven i den nu aktuella propositionen har det i rättspraxis dock konstaterats att regleringen inte är helt entydig.

Även om skyldigheten att bevilja befrielse från arbete inte gäller privata arbetsgivare, kan bestämmelsen i 7 § 2 mom. enligt uppgift medföra oklara situationer i det fall att en anställd tar del i krishantering eller räddningsverksamhet utan att ha anhållit om befrielse från arbetet hos arbetsgivaren. Den föreslagna bestämmelsen kan i så fall tolkas som att arbetsgivaren inte får betrakta

Betänkande FvUB 20/2018 rd

denna frånvaro som olovlig. I det här sammanhanget finns det ändå skäl att framhålla att dessa fall är sällsynta. I regel kan anställningsförhållandena tillsättas utan problem.

Utifrån inkommen utredning föreslår utskottet att 2 mom. preciseras så att det tydligare framgår att bestämmelsen utöver staten, kommuner och samkommuner gäller också andra arbetsgivare som har beviljat en anställd befrielse från arbetet för sådan verksamhet som avses i 1 mom.

13 §. Grundlön. I propositionen föreslås endast en teknisk ändring av bemyndigandet att utfärda förordning i 2 mom. I det gällande 1 mom. föreskrivs det om grundlön. Grundlönen för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med en löneklass som grundar sig på uppgiftens svårighetsgrad. Utskottet konstaterar att enligt 2 § 3 mom. i inrikesministeriets förordning om anställningsvillkoren för civilpersonal som deltar i krishantering (35/2005) kan inrikes- eller utrikesministeriet, vilka representerar den statliga arbetsgivaren, i särskilda fall med den person som utnämns till ett anställningsförhållande ingå ett skriftligt avtal om den månadslön som ska betalas i uppgiften. Utskottet föreslår att en bestämmelse med samma innehåll fogas till lagens 13 § 2 mom., eftersom den nämnda bestämmelsen innebär en avvikelse från regeln i 1 mom. Samtidigt blir föreslagna 2 mom. nytt 3 mom.

14 b §. Utbildningsersättning. Utskottet föreslår språkliga ändringar i 1 mom. Den formulering som utskottet föreslår motsvarar bättre bestämmelsen om utbildningsersättning i 9 § 1 mom. i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006). Dessutom motsvarar bestämmelsen då formuleringarna i de föreslagna 14 a och 14 c §.

Rubriken för 3 kap. Expertregister. Utskottet föreslår att rubriken till kap. 3 ändras så att den motsvarar de ändringar som föreslås i 17—19 §. Rubriken i den svenska språkdräkten avser således register i plural. I kapitlet föreskrivs om två olika register.

17 §. Ändamålet med registret och personuppgiftsansvarig. I paragrafen föreslås liksom i nuläget bestämmelser om ändamålet med och den personuppgiftsansvarige för ett så kallat expertregister. Ändamålet med registret utvidgas så att det motsvarar kraven på underhållet av den nationella beredskapen för civil krishantering. Sakkunniga har fäst uppmärksamheten vid att personuppgiftsansvarig enligt förslaget är Krishanteringscentret, men i fråga om internationell räddningsverksamhet Räddningsinstitutet. I artikel 26 i EU:s allmänna dataskyddsförordning föreskrivs det att om två eller fler personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen ska de vara gemensamt personuppgiftsansvariga. Det måste då i lag föreskrivas om den inbördes relationen mellan de två personuppgiftsansvariga, och särskilt om deras ansvarsområden.

Enligt uppgift har avsikten varit att föreskriva om två olika register: ett expertregister för civil krishantering och ett expertregister för internationell räddningsverksamhet. Personuppgiftsansvarig för expertregistret för civil krishantering är Krishanteringscentret och personuppgiftsansvarig för expertregistret för internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet.

Utskottet föreslår därför justeringar i 1 och 2 mom., så att det av paragrafen framgår att det är frågan om två olika register med olika personuppgiftsansvariga. Av samma orsak bör också paragrafens rubrik ändras.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

18 §. Informationskällor och datainnehåll. Med hänvisning till det som konstaterats i fråga om 17 § föreslår utskottet justeringar i 1—3 mom.

19 §. Utlämnande av uppgifter. Med hänvisning till det som konstaterats i fråga om 17 § föreslår utskottet justeringar också i 19 §.

Ingressen. Till följd av utskottets ändringsförslag måste också ingressen ändras.

3. Lagen om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

Lagförslagets rubrik och ingress. Utskottet föreslår tekniska korrigeringar av rubriken och ingressen till lagförslag 3. Ändringen påverkar inte den svenska språkdräkten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 164/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 3 i proposition RP 164/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004) 21 och 22 §,
ändras lagens rubrik, 1—4 §, 5 § 1 mom., 6 §, 6 a § 1 mom. 3 punkten, 6 b § 2 mom., 7—9 §, 10 § 2 mom., 11 §, 13—16 §, rubriken för 3 kap. och 17—20 §,
av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 217/2006, 5 § 1 mom., ~~17 § 3 mom. och 18 § 3 mom. sådana de~~ sådant det lyder i lag 471/2008, 6 a § 1 mom. 3 punkten och 6 b § 2 mom. sådana de lyder i lag 259/2015, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 309/2009 samt 17 och 18 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 471/2008,

Betänkande FvUB 20/2018 rd

samt

fogas till lagen nya 2 a, 4 a—4 c, 14 a—14 c och 15 a—15 e § som följer:

Lag

om civilpersoners deltagande i krishantering

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja Finlands deltagande i internationell krishantering

1) för att förebygga och begränsa konflikter, skapa och återställa rättsstaten och andra centrala samhällsfunktioner, upprätthålla fred och stabilitet samt genomföra andra med dessa jämförbara åtgärder,

2) för att utveckla Finlands, Europeiska unionens och internationella organisationers krishanteringsförmåga, och

3) i undantagsfall för att lindra andra omfattande störningar och katastrofer.

2 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om

1) civilpersoners deltagande i krishantering utomlands,

2) den nationella beredskap som deltagandet i krishantering förutsätter samt upprätthållande och utveckling av den,

3) rättigheter och skyldigheter för civilpersoner som deltar i krishantering utomlands, och

4) Krishanteringscentret.

Denna lag, med undantag av vad som föreskrivs i 6 a—d §, tillämpas med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011) på anställningsförhållandet och ställningen i bistandsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser. Bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag gäller inte humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete eller verksamhet som finansieras under statsbudgetens anslagsmoment för egentligt utvecklingssamarbete eller verksamhet som avses i lagen om militär krishantering (211/2006).

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

Betänkande FvUB 20/2018 rd

1) make den anställdas make eller sambo som lever med den anställda, om de samboende bevisligen har bott tillsammans i minst två år eller har eller har haft ett gemensamt barn,

2) barn

a) den anställdas barn under 20 år som denne har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

b) makens barn under 20 år som maken har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

c) den anställdas eller makens barn som fyllt 20 år och vars intressebevakare den anställda eller maken är och som på grund av sjukdom, lyte eller skada inte förmår försörja sig genom eget arbete,

3) familjemedlem make och barn,

4) medföljande familjemedlem make och barn som bor på sekretariatets placeringsort i samma hushåll som den anställda; som medföljande räknas dock inte boende under en kortare tid än sex månader,

5) sekretariatsuppgifter ett uppdrag inom Europeiska unionen eller en internationell organisation som är placerat i en stat som hör till Europeiska unionen eller Europeiska frihandelssammanslutningen eller vid högkvarteret för en internationell organisation som är placerat inom ett område som till sina säkerhetsförhållanden motsvarar dessa, vid en ständig representation som är placerad vid högkvarteret eller vid ett högkvartersliknande verksamhetsställe som utför en särskild självständig uppgift.

3 §

Ansvarsområden

Utrikesministeriet behandlar ärenden som gäller civilpersoners deltagande i krishantering.

Inrikesministeriet behandlar ärenden som gäller den nationella beredskapen.

4 §

Nationell beredskap

Den nationella beredskapen omfattar

1) beredskap att rekrytera civilpersoner som kan skickas utomlands för krishantering,

2) ordnande av krishanteringsutbildning för civilpersoner,

3) materiell och logistisk beredskap,

4) forskning och utveckling,

5) samordnande inom olika förvaltningsområden av de frågor som avses i 1—4 punkten, och

6) samarbete med fristående organisationer för upprätthållande och utvecklande av de frågor som avses i 1—4 punkten.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

4 a §

Krishanteringscentret

I anslutning till inrikesministeriet finns Krishanteringscentret. Centret har till uppgift är att sköta de uppgifter som avses i 4 § 1—4 punkten samt att vara den arbetsgivare som avses i 5 § 1 mom.

4 b §

Krishanteringscentrets organisation

Krishanteringscentret har en direktör och andra tjänstemän samt vid behov annan personal.

Direktören har till uppgift att leda, övervaka och utveckla Krishanteringscentrets verksamhet samt svara för verksamhetens kvalitet och resultat. Direktören utnämner Krishanteringscentrets tjänstemän och anställer centrets övriga personal. Krishanteringscentrets direktör utnämns av statsrådet.

4 c §

Arbetsordning

Krishanteringscentret har en arbetsordning som direktören fastställer efter att ha hört inrikesministeriet. I arbetsordningen bestäms det om centralens organisation, personalens uppgifter, behandling och avgörande av ärenden samt om övrig allmän organisering av verksamheten.

5 §

Offentligrättsligt anställningsförhållande

Den som deltar i krishantering utomlands står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande för viss tid till staten. Personens arbetsgivare är Krishanteringscentret. Utrikesministeriet är dock arbetsgivare, om det är ändamålsenligt med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken, eller inrikesministeriet, om uppdraget är betydande med tanke på den nationella beredskapen. I fråga om internationell räddningsverksamhet är Räddningsinstitutet arbetsgivare.

— — — — —

6 §

Förhållande till Europeiska unionen, internationella organisationer och föranstaltare av operationer

Den som anställs i anställningsförhållande är medan anställningsförhållandet varar i operativt hänseende underställd Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

6 a §

Befogenheter för den som står i anställningsförhållande

På den som står i anställningsförhållande tillämpas när det gäller

3) en person som med stöd av 7 § är tjänstledig från sin tjänst vid Tullen vad som föreskrivs i tullagen (304/2016) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

6 b §

Rätt att bära maktmedelsredskap och rätt att använda maktmedel

I samband med utnämningen till eller under tiden för anställningsförhållandet fastställer arbetsgivaren personens rätt att i enlighet med 1 mom. bära maktmedelsredskap på operationsområdet och använda maktmedel vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag.

7 §

Tjänstledighet, befrielse från arbetet och fortbestånd av arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet

Den som är anställd hos staten, en kommun eller en samkommun ska beviljas oavlönad tjänstledighet eller befrielse från arbetet under tiden för följande verksamhet:

- 1) ett i denna lag avsett anställningsförhållande,
- 2) av Krishanteringscentret ordnad grundutbildning inom civil krishantering eller av Räddningsinstitutet ordnad grundutbildning inom internationell räddningsverksamhet,
- 3) introduktionsutbildning som föregår anställningsförhållandet, och
- 4) sådan utbildning eller sådana övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet som genom inrikesministeriets beslut betraktas som nödvändiga för att Finland ska kunna uppnå och upprätthålla den beredskap som Finlands internationella åtaganden kräver.

Det arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som den person då står i som ska utnämnas till ett i denna lag avsett anställningsförhållande eller som ska delta i en i 1 mom. avsedd utbildning eller övning, får inte av personens i 1 mom. avsedda arbetsgivare avslutas på grund av anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen eller sägas upp under den tid anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen pågår. Detsamma gäller en annan än en i 1 mom. avsedd arbetsgivare som har beviljat en anställd befrielse från arbetet för sådan verksamhet som avses i 1 mom.

På personens rätt att återgå till arbetet efter att anställningsförhållandet, utbildningen eller övningen har upphört eller avbrutits tillämpas 4 § i lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009).

Betänkande FvUB 20/2018 rd

8 §

Semesterersättning

Till dem som inte än statsanställda och som har beviljats tjänstledighet utan lön eller befrielse från arbetet för den tid ett i denna lag avsett anställningsförhållande pågår, betalas semesterersättning i enlighet med semesterlagen (162/2005) för tiden för anställningsförhållandet enligt denna lag. Semesterersättningen betalas efter att anställningsförhållandet i enlighet med utnämning brevet har avslutats, om inte något annat har avtalats.

9 §

Familjeledigheter och sjukledighet

Rätten till sjukledighet och lön för sjukledigheten samt till frånvaro och lön i samband med ett barns födelse och vård av barn för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med statens allmänna tjänste- och arbetskollektivavtal.

10 §

Grupplivförsäkring

Om någon som stod i anställningsförhållande enligt denna lag har avlidit och hans eller hennes rättsinnehavare har rätt till ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen med anledning av samma anställningsförhållande betalar till följd av dödsfallet, ges stöd enligt 1 mom. ut endast till den del det är större än ersättningen.

11 §

Pensionsrätt

Bestämmelser om den pensionsrätt som ett anställningsförhållande enligt denna lag medför finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Om en person har en anställning som avses i 101 § 1 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn när ett anställningsförhållande enligt denna lag inleds och upphör, och medan anställningsförhållandet varar är tjänstledig eller befriad från anställningen, kan arbetsinkomsten från anställningsförhållandet enligt denna lag beaktas i enlighet med 103 och 104 § i pensionslagen för den offentliga sektorn när personens pension bestäms.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

13 §

Grundlön

Grundlönen för en person i anställningsförhållande bestäms i enlighet med en löneklass som grundar sig på uppgiftens svårighetsgrad. (Nytt 1 mom.)

Arbetsgivaren kan i särskilda fall med den person som utnämns till ett anställningsförhållande ingå ett skriftligt avtal om den månadslön som ska betalas i uppgiften. (Nytt 2 mom.)

Närmare Bestämmelser om löneklasser och förfarandet för utbetalning av lön utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. (2 mom. i RP)

14 §

Ersättning på grund av gällande förhållanden

Till en person i anställningsförhållande betalas en ersättning på grund av gällande förhållanden för täckande av särskilda kostnader och ökade levnadskostnader samt för ogynnsamma förhållanden i uppdragets verksamhetsområde som inverkar på hälsan, säkerheten eller trivseln. Ersättning på grund av gällande förhållanden betalas, om inte Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar dagpenning eller någon annan ersättning, eller om inte den dagpenning eller ersättning som betalas är tillräcklig.

Bestämmelser om beloppet av och betalningsförfarandet för ersättningen på grund av gällande förhållanden utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 a §

Bostadsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för sådana skäligen kostnader som boendet på sekretariatets placeringsort medför. Vid bedömningen av boendekostnadernas skälighet beaktas förhållandena på sekretariatets placeringsort och tjänstemannens familjeförhållanden.

Bestämmelser om de godtagbara kostnader som bostadsersättningen baseras på och om ersättningens belopp utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om bostadsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 b §

Utbildningsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligen kostnader för ~~inskrivnings- och terminsavgifter för~~ förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad grundexamensutbildning, nedan *utbildningsersättning*, för medföljande barn, ~~samt för skäligen kostnader för skolbespisning,~~ om **hans eller hennes** mandatperiod är

Betänkande FvUB 20/2018 rd

minst ett år. Rätten till utbildningsersättning börjar vid ingången av läsåret det kalenderår då barnet fyller 5 år och upphör vid utgången av den termin då barnet fyller 20 år.

Vid bedömningen av kostnadernas skälighet beaktas särförhållandena på sekretariatets placeringsort, undervisningens nivå och innehåll samt undervisningsspråkets och skolsystemets lämplighet med hänsyn till barnets tidigare skolgång och möjligheter till fortsatt utbildning.

Närmare bestämmelser om utbildningsersättningen och dess belopp samt förfarandet vid ansökan om och beviljande och betalning av ersättningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

14 c §

Dagvårdsersättning

En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få ersättning för skäligena kostnader för medföljande barns dagvård, nedan *dagvårdsersättning*. En förutsättning för att få ersättning är att vården ordnas på en av arbetsgivaren godkänd dagvårdsplats.

Rätten till dagvårdsersättning börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på barnets treårsdag och upphör när rätten till utbildningsersättning börjar. Bestämmelser om tidigareläggning av rätten till ersättning kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bestämmelser om beloppet av dagvårdsersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Närmare bestämmelser om dagvårdsersättningen och förfarandet vid ansökan om samt beviljande och betalning av ersättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 §

Ersättande av vissa kostnader

Extra kostnader som fullgörandet av uppgifterna orsakar en person i anställningsförhållande ersätts om inte kostnaderna täcks av den ersättning som Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar operationen betalar.

Närmare bestämmelser om ersättandet av kostnader och förfarandet i anknytning till det utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

15 a §

Subsidiaritet för bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning

En person i anställningsförhållande har rätt till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning endast om maken inte har rätt att få motsvarande förmåner av en annan arbetsgivare. Om både personen i anställningsförhållande och dennes make står i ett sådant anställningsförhållande som avses i denna lag och de har kommenderats till samma sekretariats placeringsort, betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättningar så att vardera maken får hälften. Om maken till en person i anställningsförhållande har förordnats till samma placeringsort som sekretariatets som en sådan tjänsteman inom utrikesförvaltningen som avses i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006), betalas bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning enligt den av makarna vars ersättning är större.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

15 b §

Ersättningar under familjeledigheter och sjukledighet

En person i anställningsförhållande har rätt att under i 9 § avsedd familjeledighet och sjukledighet få ersättning på grund av gällande förhållanden på motsvarande grunder och i motsvarande omfattning som det i statens tjänstekollektivavtal har avtalats om betalning av lön vid sådan frånvaro. En person som arbetar i sekretariatsuppgifter har rätt att få bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning till fullt belopp under sjukledighet. Dessutom har en person som arbetar i sekretariatsuppgifter rätt att få bostads- och utbildningsersättning till fullt belopp under sådan moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperiod samt adoptivförälders föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Ett villkor för utbetalning av ersättning är att personen under familjeledigheten eller sjukledigheten bor på det verksamhetsområde som den aktör som avses i 6 § har bestämt.

15 c §

Ersättningar i samband med dödsfall

Om en person i anställningsförhållande avlider under tjänstgöringsperioden, kvarstår rätten att få ersättning på grund av gällande förhållanden, bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning till utgången av den kalendermånad då personen avled. Arbetsgivaren kan av särskilda skäl besluta att rätten till bostads-, utbildnings- och dagvårdsersättning kvarstår även längre.

En person i anställningsförhållande har rätt att få ersättningar som betalas för en medföljande familjemedlem till utgången av den kalendermånad då familjemedlemmen avled.

15 d §

Ansökan om ersättningar

Bostadsersättning, utbildningsersättning och dagvårdsersättning betalas efter ansökan. En person i anställningsförhållande ska utan dröjsmål informera arbetsgivaren om sådana ändringar i förhållandena som påverkar grunderna för betalning av en ersättning. Ansökan om ersättning ska göras inom sex månader från den dag då rätten till ersättning uppkom. Beslut om ersättning ska fattas inom två månader från det att ansökan mottagits.

15 e §

Återkrav

Betalade ersättningar kan återkrävas, om förutsättningen för ersättningen inte uppfylls. En ersättning återkrävs emellertid inte, om en förutsättning som hänför sig till anställningsperioden eller till boendet inte uppfyllts på grund av den anställdas eller en familjemedlems sjukdom, sådant avslutande av anställningsförhållandet eller sådan flyttning till uppgifter i Finland som är oberoende av den anställda eller av något annat motsvarande av arbetsgivaren godkänt skäl. På

Betänkande FvUB 20/2018 rd

återkrav av de ersättningar som avses i denna lag tillämpas i övrigt 60 och 61 § i statstjänstemannalagen.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid återkrav av ersättningar får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

16 §

Avslutande av anställningsförhållandet samt förflyttning till uppgifter i Finland

Utöver vad som bestäms i statstjänstemannalagen om avslutande av tjänsteförhållande kan ett anställningsförhållande enligt denna lag sägas upp, om det uppdrag i vilket personen har placerats upphör eller om Finlands nationella deltagande i krishantering minskas eller deltagandet upphör.

En person i anställningsförhållande får flyttas från ett krishanteringsuppdrag i utlandet till ett tjänsteförhållande på viss tid i enlighet med statstjänstemannalagen till sin arbetsgivares huvudsakliga verksamhetsställe till dess att anställningsförhållandet enligt denna lag upphör, om personen samtycker eller det finns vägande skäl till detta. Arbetsgivaren ska sträva efter att placera personen i en uppgift i Finland som är av motsvarande svårighetsgrad som uppgiften i utlandet. På anställningsskyddet för den som flyttats till ett tjänsteförhållande för viss tid tillämpas 7 §.

3 kap.

Expertregister

17 §

Ändamålet med registren och personuppgiftsansvariga

För skötseln av uppgifter enligt denna lag finns ett expertregister för civil krishantering och ett expertregister för internationell räddningsverksamhet. Uppgifter som förts in i expertregistren får användas för rekrytering av personer till uppdrag inom i denna lag avsedd krishantering eller inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, för arbetsgivarens personaladministration, för utbildnings- och övningsverksamhet, för underhåll av operationsinformation och lägesbilder samt för utbildnings- och kompetensutveckling.

Krishanteringscentret är personuppgiftsansvarig för expertregistret för civil krishantering. ~~I fråga om internationell räddningsverksamhet är~~ Räddningsinstitutet är personuppgiftsansvarig för expertregistret för internationell räddningsverksamhet.

Betänkande FvUB 20/2018 rd

18 §

Informationskällor och datainnehåll

I expertregistren kan i fråga om dem som föreslagits för eller utnämnts till ett anställningsförhållande eller deltar i utbildning eller övningar för en uppgift inom i denna lag avsedd krishantering eller inom i 38 § i räddningslagen avsedd internationell räddningsverksamhet, föras in följande behövliga uppgifter:

- 1) namn, personbeteckning eller födelsetid, medborgarskap och kontaktuppgifter,
- 2) utbildning,
- 3) arbetserfarenhet,
- 4) familjemedlemmars eller nära anhörigas namn, personbeteckning eller födelsetid och kontaktuppgifter,
- 5) uppgifter med anknytning till ersättningar som betalas med stöd av denna lag, och
- 6) uppgifter med anknytning till ett sådant anställningsförhållande, en sådan utbildning eller sådana övningar som avses i denna lag.

I expertregistret för internationell räddningsverksamhet kan dessutom införas nödvändiga uppgifter om allergier, blodgrupp och vaccinationer för den som utnämnts till ett uppdrag inom internationell räddningsverksamhet eller som deltar i utbildning eller övningar.

De uppgifter som förts in i expertregistren kan med den registrerades samtycke kontrolleras med de informationskällor som den registrerade uppgett.

19 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter i expertregistren får trots sekretessbestämmelserna och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) utlämnas i rekryterings-, utbildnings- och forskningssyfte till utrikesministeriet, inrikesministeriet, Europeiska unionen, en internationell organisation eller den som föranstaltar en operation. Innan uppgifterna lämnas ska den som begär uppgifter lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Uppgifter som avses i 18 § 2 mom. får utlämnas i enlighet med 1 mom. endast om det är nödvändigt för att den som tar emot uppgifterna ska kunna sköta sina uppgifter. Separata bestämmelser gäller för behandlingen av personbeteckningar.

20 §

Förvaringstiden för uppgifter

Uppgifter om den som står eller har stått i ett sådant anställningsförhållande, deltagit i sådan utbildning eller i en sådan övning som avses i denna lag förvaras i registret i tio år räknat från tidpunkten då senaste anställningsförhållande, utbildning eller övning upphörde, om inte personen har begärt att uppgifterna om honom eller henne ska utplånas tidigare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande FvUB 20/2018 rd

Den flyttningsskyldighet som föreskrivs i 16 § 2 mom. tillämpas endast på sådana personer vars anställningsförhållande börjar efter ikraftträdandet av denna lag.

Ärenden som gäller i 2 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet avsedda krishanteringsupdrag och som är anhängiga vid Räddningsinstitutet, ingångna avtal och förbindelser liksom även de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår till Krishanteringscentret vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) 3 a § och 4 § 2 mom., sådana de lyder i lag 472/2008, samt
ändras 2 § 2 mom., sådan det lyder i lag 472/2008, som följer:

2 §

Räddningsinstitutets uppgift

Räddningsinstitutet ska dessutom under inrikesministeriets styrning sköta rekrytering samt materiell och logistisk beredskap i anknytning till lämnande av bistånd vid sådan internationell räddningsverksamhet som avses i 38 § i räddningslagen (379/2011) samt sköta den riksomfattande utbildningen och övningar i anknytning till internationell räddningsverksamhet. Räddningsinstitutet sköter i enlighet med vad inrikesministeriet bestämmer de praktiska arrangemangen i anknytning till lämnande av bistånd vid internationell räddningsverksamhet och på det sätt som avses i 5 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004) är arbetsgivare för personer som deltar i internationell räddningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten som följer:

1 §

Personkrets

Denna lag tillämpas på

1) personer som står i anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering (211/2006) eller lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004),

2) personer som deltar i utbildning och övningar enligt lagen om militär krishantering eller utbildning och övningar enligt lagen om civilpersoners deltagande i krishantering,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande FvUB 20/2018 rd

Helsingfors 11.12.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Kari Kulmala blå
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Joona Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Antti Rantakangas cent.

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo.